

Die Lerner sollen in erster Linie vermittelt bekommen, dass der mündliche Sprachgebrauch keinen fehlerhaften Sprachgebrauch darstellt – er gibt lediglich den tatsächlichen deutschsprachigen Alltag wieder. Inwieweit die Lerner sich diesen Sprachgebrauch selbst aktiv aneignen sollten, ist eine schwierige Frage: ein Sdchsisch sprechender Ukrainer ruft wohl eher Lachen hervor, der Gebrauch von syntaktischen oder phonetischen Besonderheiten sollte aber gefürdert werden. Die Korrektur mündlicher Beitrдge der Lerner im DaF-Unterricht sollte sich an den Regeln des authentischen mündlichen Sprachgebrauchs orientieren.

Abschließend möchten wir die Notwendigkeit betonen, Konzepte zu entwickeln, die die Beschдftigung mit der authentischen gesprochenen Sprache nicht als abgetrennten Teil im DaF-Unterricht verstehen, sondern in sämtliche Unterrichtsbereiche integrieren.

References

1. Al-Nasser, Mohammed (2011): *Gesprochene Sprache im Deutsch-als-Fremdsprache-Unterricht*. Diss. Universität Bayreuth
2. *Authentisches Deutsch im DaF-Unterricht*. URL: <http://audiolabor.uni-muenster.de/daf/>
3. Günther, Susanne u.a.: *Gesprochene Sprache im DaF-Unterricht – Möglichkeit der Vernetzung der Gesprochene-Sprache-Forschung mit der Fremdsprachenvermittlung*. URL: <http://audiolabor.uni-muenster.de/daf/>
4. Günthner, Susanne (2010): "ICH (-) die kaTOffeln fertig," - Brauchen wir die 'Gesprochene Sprache' in der Auslandsgermanistik? In: Suntrup, Rudolf u.a. (Hrsg.): *Usbekisch-deutsche Studien III: Sprache – Literatur – Kultur – Didaktik*. Münster: LIT-Verlag.
5. Hennig, Mathilde (2006): *Grammatik der gesprochenen Sprache in Theorie und Praxis*. Kassel: University Press
6. Weidner, Beate: „Gesprochenes Deutsch für die Auslandsgermanistik – Eine Projektvorstellung“. In: *Info DaF* 1/2012, S. 31-51

УДК 378.1:004

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПОТЕНЦІАЛ, РЕСУРСИ ТА МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ

О.Г. Кузьмінська, кандидат педагогічних наук

Матеріали статті присвячені питанням проектування, створення та досвіду впровадження інформаційних середовищ у навчальний процес та наукову діяльність університетів. У статті описано підходи до підготовки науково-педагогічних працівників НУБіП України для ефективного застосування та розвитку ресурсів інформаційного середо-

вища. Наведено результати моніторингу та рекомендації з використання ресурсів інформаційного середовища.

Інформаційне середовище, вища школа, освітні ресурси, репозитарій, навчальна платформа.

Потенціал інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та концептуальні засади створення інформаційного середовища (ІС). Процеси глобалізації освіти призводять до помітних змін у методичних системах навчання: глобалізуються цілі навчання, уніфікуються зміст і методи. З'являються нові форми і технології навчання, орієнтовані на інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальний процес. Особливо істотні зміни відбулися із засобами навчання. Від поняття «засоби навчання» в традиційній моделі освіти відбувся перехід до освітнього середовища в діяльнісно орієнтованій педагогічній практиці, потім до освітнього простору в контексті особистісно-орієнтованого, індивідуалізованого підходу і, нарешті, до інформаційного середовища (ІС), яке реалізується в процесі розвитку і впровадження ІКТ [1].

ІС визначається як структурована сукупність ресурсів і технологій, заснованих на єдиних технологічних та освітніх стандартах, що дозволяє забезпечувати вільний доступ суб'єктів освітнього процесу до інформаційних ресурсів, їх ефективну комунікацію та співпрацю в рамках такого середовища для досягнення освітніх цілей, які заздалегідь їм відомі, зрозумілі, досяжні та конкретні.

У щорічних звітах Міжнародного Медіа консорціуму наводиться перелік комп'ютерних технологій, які будуть мати (мають) істотний вплив на організацію навчально-виховного процесу в найближчому майбутньому, а саме: мобільні технології і хмарні обчислення (2009 р.), відкритий контент, електронні книги, геосервіси, персональний веб (2010 - 2011 рр.), семантично сумісні програми, Smart-об'єкти, доповнена реальність (2012 - 2014 рр.), сенсорні пристрої та інтерфейси, візуалізація даних, навчальна аналітика (2015 - 2016 рр..) [2;3;4].

У світовій педагогічній практиці сервіси Веб 2.0 розглядаються як якісно нові засоби поширення та акумулювання навчальних матеріалів, ефективні інструменти формування навчальної платформи [5,6]. Вікі, блоги, соціальні мережі, сайти потокового аудіо та відео, канали новин дозволяють користувачам співпрацювати - обмінюватися інформаційними даними, зберігати посилання та мультимедійні документи, створювати та редагувати контент, розв'язувати практичні завдання, виконувати навчальні та наукові проекти тощо.

Саме тому розуміння сутності і завдань побудови, використання та розвитку інформаційного середовища, чітке уявлення його структури, складових, системи створення і відбору якісних ресурсів, добір ефективних сервісів, заснованих на технологіях Веб 2.0, належить до одного з основних завдань сучасного університету.

Інформаційне середовище університету – реалізація концепції.

Інформаційне середовище навчального закладу на сучасному етапі повинно включати в себе:

- персональні обчислювальні пристрої – засоби реалізації навчальної, наукової та управлінської діяльності навчального закладу;
- середовища підтримки колективної та індивідуальної комунікації та співпраці;
- відкриті освітні ресурси – об'єкти освітньої діяльності та взаємодії;
- централізовані та децентралізовані навчальні платформи;
- засоби інформаційної безпеки та централізованої фільтрації несумісного з навчальним процесом контенту тощо.

При такому підході Інтернет розглядається як глобальна платформа створення та поширення колективних знань, а інформаційне середовище є засобом і місцем для створення, накопичення і гармонізації освітніх ресурсів, організації ефективної комунікації та співробітництва, навчання та підвищення кваліфікації як студентів, так і викладачів та управлінців. Запропонована модель дозволяє реалізувати сукупність технологічних принципів формування відкритого інформаційного середовища університету, таких як адаптивність, інтегрованість, багатокomпонентність, розподіленість, інтероперабельність.

Побудова такого інформаційного середовища передбачає чітке проектування його цілей, функціоналу, каналів доступу, організації комунікації студентів, викладачів та наукових співробітників, а також системи постійного моніторингу. До основних ознак організації навчального процесу в умовах відкритого інформаційного середовища належать:

- *відкритість середовища* – студенти та викладачі є активними учасниками формування освітніх ресурсів та розвитку інформаційного середовища;
- *готовність учасників* – формування позитивної мотивації до співпраці та роботи в команді, готовності до поширення результатів власної освітньої діяльності у відкритому доступі;
- *моніторинг об'єктів та суб'єктів середовища* – моніторинг якості створюваних ресурсів, організації доступу до них та їх ефективності використання, спостереження за діяльністю суб'єктів освітнього процесу, організація зворотнього зв'язку та оцінювання.

Разом з тим важливо розуміти, що впровадження технологій і різноманітних організаційних моделей навчання вимагає не стільки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, скільки значних організаційних змін, новацій у кадровій політиці, удосконалення нормативно-методичної бази всього освітнього процесу, розвитку педагогічного інструментарію, відповідного завданням сучасної освіти та рівню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Інноваційне навчання в умовах ІС університету. Ефективність використання ресурсів відкритого інформаційного середовища (рис. 1) в значній мірі залежить від готовності науково-педагогічних працівників до впровадження інноваційних педагогічних й інформаційних технологій та

роботи із студентами в умовах ІС. Адже лише вмотивована самоосвітня діяльність може бути ефективною.

Рис. 1. Відкрите інформаційне середовище НУБіП України

В іншому випадку, як доводить практика, необдумане, неуміле, недоречне використання ІКТ призводить до негативних наслідків. В гонитві за примарними 100% використання ІКТ викладачами ігнорується той факт, що готовність викладача до ефективного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій як і будь-якої іншої інновації передбачає:

- психологічну перебудову професійної свідомості особистості в умовах впровадження інновацій;
- формування нових сценаріїв професійного розвитку й адекватних їм репертуарів професійної поведінки;
- розвиток здатності саморегуляції емоційно-афективної сфери.

Складно говорити про ефективність впровадження без належної мотивації (рис.2).

Рис. 2 - Модель мотивації за Врумом

Очікування можна розглядати як оцінку даною особою вірогідності певної події [7]. Аналізуючи мотивацію до праці, теорія очікувань підкреслює важливість трьох взаємозв'язків: витрати праці - результати; резуль-

тати - винагорода і валентність (задоволення винагородою). Очікування по відношенню до витрат праці (навчання) — результатів - це співвідношення між докладеними зусиллями і одержаними результатами.

Питання винагороди, звісно, теж вимагає системного підходу. Але зменшення зусиль та супротиву викладачів щодо ефективного використання у педагогічній діяльності ІКТ можна вирішити шляхом побудови системи підвищення кваліфікації (навчання) професорсько-викладацького складу (рис. 3), орієнтованої не стільки на вивчення конкретних технологій, скільки на:

Рис. 3. Тематика та ресурси ІС для підвищення кваліфікації НПП НУБіП України

- формування у викладачів методичного підходу до вибору і використання у власній професійній діяльності ресурсів ІС для досягнення педагогічно значущого результату в контексті забезпечення доступності навчальних матеріалів, поліпшення якості і підвищення ефективності освітнього процесу;
- розвиток умінь і навичок організації навчального процесу з використанням ресурсів ІС та управління інноваційними освітніми проектами;
- формування необхідних знань і умінь в області педагогічного дизайну та створення ІКТ-орієнтованих засобів навчання.

Для побудови системи підготовки науково-педагогічних працівників до використання ресурсів ІС у педагогічній діяльності необхідно врахувати необхідність (рис. 3):

- модульної структуризації змісту, що відображає технологічні та дидактичні можливості використання конкретних ресурсів ІС;
- збалансованості та гармонізації окремих змістовних модулів програми підготовки педагогічних кадрів.

У процесі підвищення кваліфікації викладачі виступають у ролі студентів (<http://moodle.nauu.kiev.ua/course/view.php?id=5>) що дозволяє змодельовувати навчальні ситуації, виявити труднощі використання та розвитку складових ІС, створити навчальні курси нового зразка (<http://moodle.nauu.kiev.ua/course/view.php?id=25>) .

Досвід використання студентами та викладачами ресурсів ІС.

Багато інновацій в освіті не були здійснені через те, що для їх втілення потрібна була система. Йдеться про збалансовану координацію таких підсистем, як організаційне, нормативне, інфраструктурне, навчально-методичне, кадрове та фінансове забезпечення впровадження технологій навчання. Системність у вирішенні питань, пов'язаних з підтримкою ІКТ в освіті на актуальному рівні, набуває особливої ваги у зв'язку з розбалансуванням швидкостей зміни інформаційно-комунікаційних технологій, освітніх технологій і рівня ІКТ-компетентності викладацьких та управлінських кадрів університетів.

Модель інноваційного навчання в умовах інформаційного середовища реалізована в Українському навчально-науковому інституті інформаційного і телекомунікаційного забезпечення агропромислової та природоохоронної галузей економіки на кафедрі інформаційних і дистанційних технологій. Робота охоплювала п'ять компонентів трансформації освіти: політика, навчальна програма та оцінювання досягнень, професійний розвиток, ІКТ, а також дослідження й аналітичне оцінювання.

У процесі впровадження запропонованої моделі (автор статті брала участь у її проектуванні та створенні дослідного зразка) були створені ЕНК [8] на підтримку всіх дисциплін, які викладають НПП кафедри (<http://it.nubip.edu.ua/>), навчально-методичні матеріали розміщені в інституційному репозитарії університету (<http://elibrary.nubip.edu.ua/>), порт фоліо студентів та викладачів, а також колективне створення нового знання реалізовується на вікі-порталі ЕкоАгроВікі (<http://agrowiki.nubip.edu.ua>). Досвід роботи в умовах ІС, а також проведення курсів, семінарів та майстер-класів з ефективного використання ресурсів ІС для науково-педагогічних працівників університету дає підстави для визначення переваг використання ІС у навчально-науковій діяльності університету, а саме:

1. гнучке формування навчально-методичних комплексів відповідно до різних моделей навчання, зробити навчально-методичні матеріали більш дешевими і доступними, підвищити ефективність навчання шляхом забезпечення обміну досвідом та різноманітними навчальними матеріалами між студентами та викладачами;

2. підвищення рівня ІКТ-компетентностей викладачів: вільне володіння сучасними технологіями передачі знань у своїй галузі; співпраця зі студентами, колегами з використанням цифрових інструментів і ресурсів; передавання інформації та ідей студентам, колегам за допомогою цифрових засобів та форматів; ефективне використання цифрових інструментів для пошуку, аналізу, оцінювання та використання інформаційних ресурсів у дослідженнях і навчанні;

3. зміна методик навчання та оцінювання - викладачі проектують, розробляють і оцінюють досвід навчання з використанням сучасних інструментів і ресурсів. Завдяки впровадженню серверних платформ, зокрема сервера електронних курсів університету на базі LMS Moodle, проведенню наукових семінарів та конференцій з проблематики електронного та дистанційного навчання, проведенню курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічні працівники університету мають практичний досвід:

– розробки та адаптації e-learning, змішаної моделі навчання з включенням цифрових інструментів і ресурсів (студенти працюють з різнотипними навчальними матеріалами (текст, відео, анімація, презентація, електронний посібник) з банку електронних ресурсів системи LMS MOODLE, виконують різноманітні завдання та відправляють їх на перевірку, проходять електронне тестування тощо; викладачі налаштовують різноманітні ресурси курсу, перевіряють завдання, надсилають повідомлення студентам, пишуть рецензії, ведуть електронні журнали обліку оцінок тощо;

– розробки технології збагаченого навчального середовища з використанням інструментів Веб 2.0; основними перевагами використання технологій Веб 2.0 в освітньому процесі нашого університету є: об'єднання ресурсів освітнього процесу, дистанційні та колективні форми роботи, гнучкі інструменти для формування навичок 21 століття, мотивація студентів до навчання та використання сучасних технологій;

– налаштування і персоналізації інструментів навчальної діяльності для забезпечення різних стилів і стратегій навчання з використанням цифрових інструментів і ресурсів, наприклад шляхом використання персонального електронного портфоліо;

– використання різних форм формуючого та підсумкового оцінювання досягнень студентів відповідно до змісту і стандартів навчання.

Висновки. Досвід побудови ІС та використання його ресурсів в НУ-БіП України дає підстави виділити наступні аргументи на користь запропонованої моделі: індивідуалізація і персоналізація навчальної діяльності, якість, гнучкість, можливість задоволення педагогічних вимог, актуальність, самоконтроль та взаємоконтроль, співпраця. Відкрите інформаційне середовище потрібно вибудовувати як систему функціонально і структурно зв'язаних між собою інформаційних та технологічних елементів, вміле використання яких у педагогічній практиці дозволяє педагогу в умовах інформатизації освіти вирішувати дидактичні завдання на технологічній основі з гарантованою якістю.

Створення ІС на рівні навчального закладу призведе до того, що освітні матеріали та сервіси будуть доступні кожному суб'єкту освітнього процесу. Таким чином, сформується умови для рівного доступу до якісної освіти - можливість для кожного вчитися в будь-якому місці і в будь-який час стане реальністю. За таких умов, ІС є потенційно необмеженим щодо доступної кількості та якісної множини освітніх ресурсів (можуть бути використані в навчально-виховному процесі), кількості користувачів (можуть використовувати його

ресурси і технології) та кількості суб'єктів освітньої діяльності, які можуть спільно працювати над розв'язанням освітніх завдань.

Технології, незважаючи на всю привабливість, — не мета, а засіб сучасної вищої освіти. Передусім освіта стосується не технологій (хоч вони є дуже важливими), а педагогіки вищої школи і навчального процесу у закладах вищої освіти.

Список літератури

1. Манако А. Ф. Еволюція та конвергенція інформаційних технологій підтримки освіти та навчання / А. Ф. Манако // ITEA-2011. – IRTC, Kyiv. – С. 3-19.
2. The Horizon Report: 2009 K-12 Edition [Electronic resource] // New Media Consortium. – 2009. – 36 p. – Way of access: <http://www.nmc.org/pdf/2009-Horizon-Report.pdf> (10.09.2013). – Title from the screen.
3. The Horizon Report: 2010 K-12 Edition [Electronic resource] // New Media Consortium. – 2010 — 40 p. – Way of access: <http://www.nmc.org/publications/horizon-report-2010-k-12-edition> (10.09.2013). – Title from the screen.
4. The Horizon Report: 2011 K-12 Edition [Electronic resource] // New Media Consortium. – 2011. — 40 p. – Way of access: <http://www.nmc.org/pdf/2011-Horizon-Report-K12.pdf> (10.09.2013). – Title from the screen.
5. Ingo Blees. Web 2.0 Learning Environment: Concept, Implementation, Evaluation [Electronic resource] / Ingo Blees, Marc Rittberger// eLearning Papers. – 2009. – no.°15. – 18 p. – Mode of access: <http://www.elearningeuropa.info/en/article/Web-2.0-Learning-Environment%3A-Concept%2C-Implementation%2C-Evaluation> (24.09.2013). – Title from the screen.
6. Malinka Ivanova Involving students in managing their own learning [Electronic resource] / M. Ivanova, T. Ivanova // eLearning Papers. – 2010. – no 21. – 13 p. – Way of access: <http://www.elearningeuropa.info/en/article/Involving-students-in-managing-their-own-learning> (08.09.2012). – Title from the screen.
7. Хомяков В.І. Процесуальні теорії мотивації [Електронний ресурс] / Українські підручники онлайн / Менеджмент підприємства. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/12631113/menedzhment/protseusualni_teorii_motivatsiyi (24.09.2013). – Назва з екрану.
8. Положення про електронний навчальний курс / Н.В. Морзе, О.Г., Глазунова. – К: Видавничий центр НАУУ, 2008. – 34 с.

В статье рассматриваются вопросы проектирования, создания и внедрения информационных сред в учебный процесс и научную деятельность современных университетов. Описаны подходы повышения квалификации научно-педагогических работников НУБиП Украины для обеспечения эффективного использования и развития ресурсов информационной среды университета. Приведены результаты мониторинга и рекомендации по использованию ресурсов.

Информационная среда, высшая школа, образовательные ресурсы, репозитарий, образовательная платформа.

Globalization and technologization of a society requires changes in training of modern specialists, and therefore leads to a change of educational

systems, including creation of educational information environments of universities. The article is devoted to design, development and experience of implementation of educational information environments in an educational process and scientific activity of universities. The article describes approaches to training of students and teaching staff of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine for effective implementation and development of its information environment resources. Conducted monitoring of the information environment resources usage confirms the prospects of the developed by the author model and methods of its implementation.

Information environment, high school, educational resources repository, learning platform.

УДК 378.147

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОЛОГІВ

В. А. Кулько, старший викладач

У статті розглядається питання застосування компетентнісного підходу у процесі професійної підготовки майбутнього фахівця. На основі наукових досліджень проаналізовано сутність поняття «компетентність» та «компетенція». Зроблено спробу дослідити структурні компоненти професійної компетентності майбутніх екологів.

Компетентнісний підхід, фахівець, компетенція, професійна компетентність, екологічна освіта.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Підготовка кадрів та інформування населення про екологічні проблеми, що виникають при взаємодії людини з навколишнім середовищем, визнані однією з головних умов переходу до сталого розвитку суспільства і виживанню людства. Основою освіти для сталого розвитку в багатьох країнах є система екологічної освіти, складовою частиною якої є професійна екологічна освіта. Одним із важливих напрямів в системі екологічної освіти є підготовка фахівців за спеціальністю «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів», які здійснюють природоохоронну діяльність в різних сферах економіки. Зміст професійної екологічної освіти складається з необхідних знань, умінь і навичок для успішної професійної діяльності, при цьому результат екологічної освіти неможливо обмежити лише знаннями, вміннями і навичками, адже саме в цій сфері необхідним є формування досвіду самостійної діяльності й особистої відповідальності.